

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 16. Cœpit pauere, & tædere, & mœstus esse. Ingressus est Christus bortum, in quo fructus collegit pomorum, pauorem, tædium & mastitiam. Hos admiremur affectus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53092)

O bone Deus quam diligentes motus excitat ipsa malitia ut Dominum comprehendat. In Iuda copia & avara operabatur avaritia quam adeo diligenter asserimus ut eam viderit Propheta Zacharias alis instructam milui, sub figura quorundam mulierum, mensuram desertium fallam: cum enim miluus volatu sit celerissimus, signatur quam festini sint & veloces in suis leuandis avari negotiis & fraudibus: quod possint desiderij sui inexplebiliter implere mensuram, Sacerdotes vehemens inuasit affectus inuidia: hæc etenim velut stimulus acutissimus pungit illos, & cor penetrabat: nam illam describit Spiritus sanctus in simbolo lanceæ penetratiuæ, unde vocat illam spiritum compungentem. *Dedit enim spiritum compungentem*: etenim si præter fulminem imperum, quo fertur ex natura sua agitatur equus, cui insuper affector calcari sic pungat ut læta peruat, efficiet ut parietes vallsque transierit. Tales erant illi, quos præter ingenitum animi malitiam, diabolus stimulo prouocare fuerit inuidia acutissimo. Principes similiter honoris excitabat ambitio: hic etenim ventus est turbulens, & efficac, qui peccatis eorum mare commouit ut monstratum est à Deo Danieli. Propria Demone in furias agit malitia quæ contra sanctos acriter impellitur, quæritque quem deuorare possit, ac æcerbiori stimulaturore, quam leo rugiens, circuit & quaerens quem deuoret: ita D. Petr. Hac nocte dormiant nulli, omnes excitati, vigilantes omnes suis agnatis desiderijs, affectibus violentis & efficacibus impulsis: ceterum omnibus mobilibus mobilior est sapientia.

VIII. Quantumvis magnâ omnes diligentia protuberantia concutit faciens, maiori tamen ipsa sapientia: melior quia diuino impellitur amore qui penam mouet, ut multo velocioribus quam omnium amor qui concitaturum. *Ala eius ala ignis atque flamma.* Iohes ad rom, testatur sponsa iuxta lectonem D. Ambr. rom. ubi nostra vulgata legit. *Lampades eius, lampades eius, ignis atque flammam.* Itaque nomen quod dicitur, ualiditurn in mundi illi imponitur hoc est *Ala eius, colora, siffina, spola detrahere.* Eaque vidit sponsa. *Ala gressibus ita incedentem acceleratis ut moueret, ita & colles cuius superaret. Ecce iste ueni saluati uos: in montibus, transiens colles, similes est dilectus meus coprea bimulorum ceruorum: Prout profertur D. Gr. & D. Ambr. & D. Aug. eum Cant. I. uidet David ut robustissimæ gigantem corde lætissimam, amore flagrantem iterque iuui carpentem in iung. *Exultauit ut gigas ad curruam viam.* Et etenim & ad d. ut opior, dicit id quod iam declarauimus, quod*

nampe Dominus diuino quodam delibutus gau. *Isaac c. 4.* dio, in cœna cantauerit hynam, ut dicunt Eu. *& in psal.* angelis quatenus inde iter suum inciperet *gr. c. 118. Ser. 6.* su multo velociori, quam quis in gigante possit, *c. L. 4. Co.* notare velocissimo. Ideo tantâ procedit ad *sc. c. 12.* hortum diligentia, ubi illum Iudas militibus & *apud La-* iulitij ministris comitatus inueniat quos Petu *rim. sup. 8.* cipis & Sacerdotes cum captiuos emiserant, in *u. 24.* hoc ostendens, quanto sit superior vis amoris, *d. Pf. 184.* quò trahitur ad mortem, ea peruersitatis auaræ, liuidæ, & ambitiosæ totius uniuersi ino & ferentis omnium inferni cacodemonum.

O vices ignis diuini, qui si corda nostra comprehendere quàm multo diligentiores nos efficiet ad ea quæ diuino spectant obsequium quàm mundani sunt, proprijs agitati utilitatibus & ambitionibus ad peritura. Satis liquidò constat quanto præcedat hominum amor ille diuinus: nihilominus pendere quòd amor hominis Dei accendit peccus, eumque ad illius splendorem ita sedulum efficit: ut quamuis mors sua foret tam molesta, tamen illam tantâ quaerit sollicitudine, graduque duplicato, ut omnem inimicorum suorum præueniat diligentiam: quid ageret amor Dei, si peccus hominis inuadens accenderet? *Amor operatur magna, si est: si au. D. Greg. tem operari uentus, amor non est.* Hoc ierecto *ga. Rom. 30.* bile est D. Gregor. argumentum. Cape experientiam effectus in corde Apollolorum, quando illis superuenit, eosque ignis hic diuinus occupauit. O sponse mi dilectissime, sic sponsa cœlestis loquitur, illum in corde meo diuinum ignem accende & patebit quanta post te curremus agilitate, odore deliciarum tuarum attractæ stansissimo: *Trabe me post te curremus in odore unguentorum tuorum.* Nemo non videt quàm longe distes ab hoc igne, quandoquidem tam tardè & grauitè Christum insequaris, quam lentè procedis in ieiunijs, in elemosynis, in operibus mortificationis, quàm quietus resides & immotus, ut pauperi subuenias, hospitale uisites, & redimas captiuum: *Si autem operari uentus amor non est.*

§. 16. Cœpit pauere, & tædere, & mestus esse. *Ingressus est Christus uertum, in quo fructus collegit pomorum, pauorem, radium & mastitiam.* Hos autem uentus affectus.

Egressus est igitur Christus de Hierusalem, & transmittens tortorem Cedron uia suam duxit uersus montem Oliueti ex altera

Cant. 1.2.

37

parte torrentis. Verissime prudentissimi fuerunt illi gressus & maxime ordinati: Oliua (sic habemus ex Origine) misericordiam denotat ob suavitatem quam habet oleum in se, similiter dicitur symbolum pacis: quia per oliuae ramum Israel Deus Noe post diluuium amantiauit illum mediantem columba transmittendo. Passioem suam Dominus inchoaturus in montem secedit Oliveti: quia passio illius ex mera & pura proceedit misericordia. Per visera misericordiae Dei nostri, in quibus visitavit nos oriens ex alto. Eius fructus pax erat; aeterni Patris pectus pacificans, hominibusque Deo terramque caelo reconcilians.

Luz. 1. 78. *Pacificans per sanguinem crucis eius, sine qua in terris, sine qua in caelis.* Ad pedem huius montis quidam erat vicus dictus Gethsemani in quem singulari mysterio Redemptor nolter contendit. Gethsemani (vt credendum est D. Hieronymo) significat vallis pinguis: eratque verè talis, inquit ille, ex abundantia herbarum quas proferebat: nam idcirco eò deducebant agnos electos ad perpetuum & continuum sacrificium, vnum eorum mane alterum vesperi quotidie sacrificabant, & inde deducebant immolandos, ad sacrificium.

Coloss. 20. **I.** Quid sit Gethsemani. *L. de locis Hebraicis in 2. 26. Matth.* Iuxta praedicta, quandoquidem Saluator noster agnus sit diuinus iam nunc immolandus, cuius sacrificio cetera sinem accipere deberent agnorum legisuini sacrificia, congruenter in hanc secedit etiam: vt eum ibi reperant & inde deducant ad sacrificium, immolandum. Alij dicunt, nec male, dici valem pinguem ex abundantia copia olei quae ibidem tundeatur: erat enim eorum molendinum in quo premebantur baccae Oliuarum, ex quibus oleum effluebat vberimè est & alius qui vim expendens verbi hebraici Gethsemani, vult illud significare pilam seu oliuolam. Erat Redemptor nolter oliua diuina: nam ex illo eliciendus erat liquor sanguinis sui, quouis oleo pretiosior atque ad salutem efficacior: proficiscitur ad hoc molendinum, ibi pila compressis timoris, pauoris morisque agoniae, tanta illud copia distillat, vt terram iringer abundantissimè. Transiit Dominus torrentem Cedron circa octauam noctis duabus post vespeream horis, comitabantur cum Apostoli timore pauidi, corde commoto & praenimia anxietate & tristitia palpitante, quam ex sermone conuenerant, quo magister eis valedixerat & quem actualiter prosequatur, illis mortem suam iam esse in proximo significans, atque ab illis discendens: vnde omnes illum quasi coronam cingebant: vltima illa, suauis, & tenera audituri verba, quibus illis animum ingerebat, quasi extremos illis praestans amplexus.

Cum illis Dominus hortum ingreditur equerat in vico illo, & locus ad orationem à turba lemotus: verque in eo sententià D. Cyrilli, noltra principium daret libertati vbi principium acciperet noltra captiuitas. *Se comprehendendum in hortum recepit, vt ibi inuitum esset noltra libertatis, vbi noltra cepit captiuitas.* Diuinum profecto consilium: nam iucepit ibi curatio, vbi ortus sumptis infirmitas. In orto, atque ea occasione fructus eiusdem inuicem cepit deboli possessio, quã miserum tubrogant sibi hominem, priusque iniecit fides, quibus cum ligauit suumque reddidit seruum. In orto incipit nolter reparator illi dare libertatem, omnia hinc dirumpens vincula suaeque delicias, permitteus vt illa in se corruant, ipse ligetur, ipse capiturus. In orto morbus incipit lethalis saepetrix, quã homo Deo rebellauit, & ad mortem vsque restitit inobediens: in orto medela incipit tanta humilitate & obedientiã tam profundã, vt dicat: *Erat voluntas tua, quae ad mortem vsque perueniret.* Fuit hortus locus, in quo primus Adã cepit nos à recta caeli semita deducere & vsque in infernum agere precipites: sit hortus locus ille, in quo secundus Adam nos à via retrahere incipiat inferni, & dirigere ad aeternam vsque beatitudinem. In orto principium habuit mors noltra: in orto habuit noltra vita principium: nam idcirco sponsa celestis adeo tenet atque instanter Sponsum hunc celestem deprecatur vt hortum ingrediar. *Venia dilectus meus in hortum suum, vt comedat fructum pomorum suorum.*

Diuina veneremus haec verba: nam egregie alludunt ei, quod in primo seimus orto contigisse. Creauit in eo Dominus pomum quam suum esse dicere poterat: quia illam sibi referuauit, dominum liberam concedens ex ceteris lignis comedendi facultatem. *Ex omni ligno paradisi comedat. De ligno autem scientia boni & mali ne comedat.* Porro homo inuictus omnia fecit ordine: nam nullam contingens arborem ad sola poma eiusdem manus iniecit. Quis inde fructus? Dolor, lacrymae, poenae, infirmitates, timor, anxietas, angustia, mortalis agonia, vincula adeostricta, à quibus seipsum non potest solvere donec ad mortem tandem deveniat miserandam. Hic *Beatus Hieronymus* dicit: *vt enim verè restatur. Apostolus fro. 6. 7. Cuius peccati ex illo nati, poenae sunt & angustiae. Venias dilectus meus in hortum hunc, in ortum.*

Barrad. cancer. 16. 6. 8. 12. 4.

mann extendit & his fructibus saturatur: *Cornu* non solum gultu sed perfectè plenèque comedari: & quid obsecro? Cruciatos, paucos, iudicium, mortales angustias: hic statuatur eius mens principium, hic capiat & ligetur, nec liberetur deo in cruce mortem subeat ignominiam.

II. Ingressus Dominus hortum dimissis seorsum octo Apostolis & hortatus eos ad indefessas vigillas & orationem: quia iam imminet hora, in qua sacrificium implendum erat Zachariæ:

III. *Intercium passorem & dispergentur oves gregis*, ab eis se retraxit cum D. Petro, Iacobo, & Ioanne, quantum iactus potest iacere lapidis. Plurimas asserunt SS. Patres rationes cur nominatim hos tres, ceteris omisso, secum assumpsit. Sufficit scire, autem nobis modo ratio D. Chrysost. cui suffragatur Theophilactus & Euthymius: quia tantum illi à quibus minus de scandalo tamen dum erat, hec viderent Christum cum extrema mortis angustia colloquantem, quandoquidem illi ipsi tres fuerant qui viderant illum in monte Thabor gloriâ radiantem ineffabili. Qui Principem videret inopem pallio rectum vili de hereto, de facili sibi persuadere posset: cum tali vestitu, quia aliud quo se cooperiat non habet: verumtamen oculi divitias illius vidisset immensas, cui eas aperuisset, atque ad oculum preciosa sua polioaque monstrasset vestimenta, rubinis ornata & smaragdus instar solis lucentibus crederet, si tali vili induatur vestimento, non ex eo prodire quod pauper sit, aut vestes detur illi venustiores, sed intelligeret istarum cum se procedere ad singularem quoddam aratorem & de ipsa gloria compositum: Talis erat illi figura, quam Dei filius assimete dignabatur, quâ vultum operaretur redemptionem, ita gloriâ sua & divitiis aliena, ut necesse fuerit discipulos assimete particulatim instructos in divinae suae personae distincta cognitione: quia dicunt de illo Evangelistæ: *Cæpi pauere & talem, & mortuus esse.*

IV. Principem videret inopem pallio rectum vili de hereto, de facili sibi persuadere posset: cum tali vestitu, quia aliud quo se cooperiat non habet: verumtamen oculi divitias illius vidisset immensas, cui eas aperuisset, atque ad oculum preciosa sua polioaque monstrasset vestimenta, rubinis ornata & smaragdus instar solis lucentibus crederet, si tali vili induatur vestimento, non ex eo prodire quod pauper sit, aut vestes detur illi venustiores, sed intelligeret istarum cum se procedere ad singularem quoddam aratorem & de ipsa gloria compositum: Talis erat illi figura, quam Dei filius assimete dignabatur, quâ vultum operaretur redemptionem, ita gloriâ sua & divitiis aliena, ut necesse fuerit discipulos assimete particulatim instructos in divinae suae personae distincta cognitione: quia dicunt de illo Evangelistæ: *Cæpi pauere & talem, & mortuus esse.*

Verba sunt hæc adeo notata digna, ut non videantur posse dari alia magis expressiva angustie quam Dominus patiebatur interioris, & eius quam vultu præferbat exterioris. *Pauere* est timere, non taliter qualiter, sed metu quodam mortali, qui pauper dicitur, quod capilli capitis eriguntur, & corporis ossa colliduntur, totusque homo dolore contremiscit: hinc Deus inimicitia suis misabatur immitendum. *Dabo pauperem in cordibus vestris. Dabit tibi Dominus cor pauperum.* Hoc pauperem parum Pharaon perturbabatur quando super se vidit aquas maris irruentes: ob quam causam populos Dei electos cum Moysè carmen hoc decantavit. *Iruiat super eos Exod. 15. formido & pauper, in magnitudine iruiat huius.* In 26. Græco legitur: *Cæpi obstupescere.* Quò verbo significatur stupore aliquem pettereri atque exhorrescere, eo modo quò visò quis spectro vel phantasmate contremiscit & expavescit. *Talere* est animi gravelline, molestiâ, ac nausæ ita torqueri, ut eo modo cor angustetur, ut omnimodò tibi videatur deficere, tibi pariat nausæam, grauemque molestiam, nec scis quò vultum diuertas, ubi dolor tibi non augeatur. Hoc verbo usus est Spiritus Sanctus declaratur animi molestiam & querimoniam populi in deserto, cui omnia fastidiebant, aquæ, manna, solitudo, via, &c. *Et talere cepit populum in itinere ac labo.* Num. 21. 20. quod alia lectio declarat: *Angustia afflicta est anima populi.* Quidquid enim visiebant, ipsos amplius ardebat & noxum pariebat fastidium. *Morsus esse*, tristitiam involuit adeo grauem, ut cor eo modo comprimat, ut spiritus præfocet vitales, unde condunt oculi vultusque inclinat figura ita lethali, ut assigat insipienter. Hæc prorsus, ut graui supplicio, terebat Deus sibi refractarios. *Dabo animam tuam consumptam me.* Deut. 32. 65.

In rei veritate verbis his: *Cæpi pauere, & talere, & mortuus esse*, innuunt SS. Evangelistæ quòd Christus coram tribus illis Apostolis, ostenderit se metu arcinulum, totum horrore percussus & pauore nimio stupefactum, modo in hac modo in alteram partem oculos conuertentem, velut qui omnia sibi mala suspicatur, grauique se ostendit torqueri fastidio, cuique omnia in nausæam conuertitur, vultu ita ad tristitiam composito, ut verius de illo dixerim illud, quòd Spiritus Sanctus de summo Pontifice Onia testatur, dum vidit Heliodorum thesauros gazaque templi deprudentem. *Iam verò qui videbat 2. Mach. 3. 16. facies enim eius color immutatus declarabat internum animi dolorem: circumfusa enim erat maestas quadam viro, & horror corporis, per quem manifestus aspicientibus dolor cordis eius efficiebatur.* Talis erat eâ hora Saluatoris nostri facies & angustia, quam ut declararet amplius, tres illis Apostolis ait, qui timore conseruati illum inter noctis tenebras pauidum intuebantur: *Tristis est anima mea usque ad mortem: sustinete hic & vigilate mecum.* Hec filij mei charissimi, hoc vobis notum sit animam meam tam inconsolabilâ torqueri, tristitia, & timore adeo forti cruciari-

177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500

vt vitam inhi ipsam adimere sufficiat, hoc est vsque ad mortem. Senfus est hic quem SS. Patres vt magis legitimum horum verborum opinantur: sicut dicitur de Ezechia: *Aggravatus vsque ad mortem*, & de discipulo suo Epaphrodito scribit Phil. 2. 27. *Apost. Paulus: Infirmatus est vsque ad mortem*: significatur infirmitas adeo gravis qua mortem adferat, morbus lethalis. Similiphrali locutus est Iona. 4. 9. *Iona: Insuper ego vsque ad mortem*. Nec aliter se res habuit; tantus enim talisque tremor, angustia, & tristitia cor oppressit Saluatoris nostri, ut sufficiens fuerit nedum illum occidere sed mille alios, quos idem inaderet: timor etenim & tristitia, prout expendit Theologorum praeceptor cor coangustat, & quando magnus est, illud praefocac spiritus extinguens vitales.

1. 2. 9. 17. per 10. am. Hec quis ille timor! vt autem hunc exponeret, petit ne longius inde discedant, sed constantes adhaerant illi comites. *Sustinere hic, & vigilare mecum*. Similitudinem accipe de viro quem grauis apprehendit formido: postulat enim a seruo suo vel amicum deprecatur, ne solum cum deserat, sed illi fidus adhaereat: vel ab alio in quem pondus cecidit adeo graue, vt ab altero humerum quaerat illi ferendo subsidiarium. Quid hoc rei Domine mi dulcissime, & suprema dux fortitudinis, de quo tibi formidas? Quod phantasma vidisti? Quae visio specti tuis occurrit oculis vt tanto pavore contremiscas? Si qui scio Domine mi, per hoc seipsum reddis intentioni, quam tibi pater commendauit inhabilem: quandoquidem sic in eius principio tam horrendo metu, seipsum pauidu ostendis & inuirtu. Hoc optime nosti, Princeps illustissime, meticulo sum & pauidu, ex tua ipsius dispositione & decreto a multis annis inflitito ad bella censu dnm incapacem, nec non antiquitus a te pra ceptum, vt ante prelij congressum pra conis voce metieuolosis omnibus interdiceretur, ne quis ex illis cum hoste cõsigeret. *Quis formidolosus est, reuerentur*: etenim timor cor illi gelu costringet, enervabit brachia, similitque formidiae socios pertretfaciet: nil enim sic sociis adhaeret quam socij foecordia. Similiter Domine mi, nobis ansam praebes suspicandi, vires tibi languere, quibus affectus tuos & passiones moderetis: cum tali modo te ab illis monstres superatum, tuumque cor ab iis sic occupatum, nec non eorum viribus subiectum, vt illud deiciant & submergant, nec illo esse potentior, quem audiuimus coangustentem.

Ps. 56. 6. Timor & tremor venerunt super me, & conturbavit me tenebrae.

§. 17. Coepit pavere, &c. Voluntarie Dominus hos suscepit affectus, ipsosque excitavit maiori veritate, quam verus Solus.

AD huius expositionem conveniet duo declarare. Primum: quomodo surrexerunt & excitatae fuerint in Redemptore nostro passiones ille timoris & metoris adeo graues vt ipse manifestavit, qui illas movit, & excitavit. Secundum: quomodo, quae intentione affectus illos prius Christus pati voluerit cor angustis ponisque terribiles. Circa primum, supponenda est doctrina Catholica quae docet nos S. Theologia & prosequitur elegantissime eisdem Princeps D. Thomas, quod diversimode quam in nobis, in Christo Domino nostro surrexerunt effectus illi & passiones vitalesque parvis sensibus, irascibilis & concupiscibilis. In nobis excitantur praeveniendo vsum rationis, & eiusdem deliberationem, imo sapientis & communiis ipsa renitente, quam obfuscant & obnubilant: unde prodeunt & exurgunt frequentius nobis inuitis & repugnantibus. Eo modo timor assurgit in periculum, vt eum coerecere nequeas: & ita in occasibus invidiarum, vt illam impedire non possis: & gaudium quando optaris fortuna fauet: & acris deliciarum appetitus, quando quidquam offertur carnis tuae conveniens appetitui, siue in materia ciborum, cum illos vel olfacis vel cervis esse tuo confortes appetitui: siue in delitiis sensualibus proposita tibi puellae alicuius elegantia. Hac de causa celebres illi Philosophi Stoiici quorum principes & antesignani fuerunt Zeno & Pythagoras, omnes illas passiones, & affectus nigro calculo condemnarunt, illas naturae accensantes infirmitates esse, quae cum viribus delinquant, robore non valet, quo resistit ne tales exurgant, dicebantque similes esse stolonibus, qui de radice pullulant arboris, ipsique nocent quam maxime, ex eo quod virtutem ebibant, nec eam permittebant fructum profertre copiosum. Haece erat eorum opinio, sed insuper errabant in eo quod omnes illas generaliter in viro sapiente reprobarent: quia vt docet S. Pagina, & S. confirmae Theologia, imo Philosophia declarat: moralis, saepe peccellariae sunt illae passiones ad ipsos actus virtutis, vt ostendunt D. Hier. (a) D. Augustinus (b) D. Thom. (c)

Posto verum quantum ad hoc est quod dicebant, motum vid. huic passionum, quae ratio. &c.